א מיי פט"ו מהלי ליסורי בילה הל"ג טוש"ע לה"ע ס" ד וסעי ה וסעי יט: מ ב טוש"ע לה"ע ס" ב סעי ל בהג"ה:

ש ב טוש"ע הה"ע סי" ב סע" א בהג"ה: " ג ד מיי פי"ע מהלי איסורי ביאה הלי"ו טוש"ע אה"ע ס" ב סעיף ב:

יא ה טוש"ע חו"מ מי ז סעי ו ומי קכד: יב ו מיי פכ״ה מהלי סנהדרין הל"ד סמג לחון רח טוש"ע חו"מ מי ח סעי ד:

יג ז מיי פכיא מהלי איסורי ביאה הליים סמג לאון קבו טוש"ע אה"ע סיי כא סעי ה: יד ח מיי שם הלי ב טוש"ע או"ח סי עה מעיי ג:

תורה אור השלם

 וֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרְאַל הַשְּׁבִים מֵהגּוּלְה וְכל הַנְּבְּדְל מִשְּמָאת גוֹיַי הָאָרְץ אֲלָהָם לִדְרשׁ לִיִי אֱלֹהַי יִשְׁרָאֵל:

3. כִּי רְבִּים בְּיהוּדָה בְּעַלִי שְׁבוּעָה לוֹ כִּי חְתְן הוא לְשְׁבַנְיָה בֶּן אָרַח וִיהוֹחְנֵן בְּנוֹ לְקָח אֶת בַּת מְשָׁלְם בֶּן בַּרְבִיה: נחמיה ו יח

 וְאַלָּה הְעוֹלִים מְתַּלֹּ מְלֶח תַּל חַרְשָׁא כְּרוֹב אַדוֹן וְאַמֵּר וְלֹא יְכְלוֹ לְהְנִיד בִּית אֲבוֹתְם וְחַרְט אם מִישְׁרָאַל הַם: נחמיה ז סא בּייְ בְּנִים וְדִים יְלְדוֹ עַתְּה יֹאַכְלֹם חֹדְשׁ

תום' ר"י הזקן

את חלקיהם: הושע הז

רב יהודה היה ראש
בפוסבדיתא. נטר. המתין
עד שיטול שלוחו של
רב יהודה. בר שויסקל.
דרך גנאי אמר. ור"ש
פירש גרגרן אוכל צלי
ודשמחן בפסחים [צו, א]
ודילמא שויסקל עבדר,
כלומר צלי.

לא סאכל. ואפילו זרע אין לה ושבה אל בית אביה© חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק©: לשכניה בן ארח. ישראל היה: ו**מו ממאי דהוו** להו כני. לטוביה ולבנו מנשים הללו מבת שכניה ומבת משלם: וחו. אפי׳ היו להם ממאי דמבבל עלו אותם נשים ובניהם דילמא בארץ ישראל נותרו בימי גדליה אותם שכניה ומשלם ושם נשאו טוביה ובנו את בנותיהם © (ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם היינו שתוקי ואסופי): למעשה סדום. שהיו מגלי עריות דכתיב (בראשית יג) רעים וחטאים רעים בגופם וחטאים בממונם ואמרינן בחלק (סנהדרין המחוקי ואסופי): למעשה סדום. שהיו מגלי עריות דכתיב (בראשית יג) רעים וחטאים רעים בגופם וחטאים בממונם ואמרינן בחלק (סנהדרין

לא תאכל: גירי וחרורי: מנלן אמר רב חסדא דאמר קרא יוכל הנבדל מטומאת גויי הארץ אליהם: ממזרי: מנלן דכתיב יוישמע סנבלם החרוני ומוביה העבד העמוני וכתיב יכי רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי חתן הוא לשכניה בן ארח ויהוחנן בנו לקח את בת משלם בן ברכיה ייקסבר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזרי הניחא למ"ד הולד ממזר אלא למאן דאמר אהולד כשר מאי איכא למימר ותו ממאי דהוו ליה בני דילמא לא הוו ליה בני וְתו ממאָי דְהכא הוו להו וסליקו דילמא התם הוו אלא מהכא יואלה העולים מתל מלח תל חרשא כרוב אדון ואמר ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם תל מלח אלו בני אדם שדומים מעשיהם למעשה סדום שנהפכה לתל מלח תל חרשא זה שקורא אבא ואמו משתקתו ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם זה הוא אסופי שנאסף מן השוק כרוב אדון ואמר אמר רבי אבהו אמר אדון אני אמרתי יהיו ישראל לפני חשובים ככרוב והם שמו עצמם כנמר איכא דאמרי אמר רבי אבהו אמר אדון אע"פָ ששמו עצמם כנמר הן חשובים לפני ככרוב אמר רבה בר ברי חנה כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו מעלה עליו הכתוב כאילו חרשו לכל העולם כולו וזרעו מלח שנאמר ואלה העולים מתל מלח תל חרשא אמר רבה בר רב אדא אמר רב יכל הנושא אשה לשום ממון הויין לו בנים שאינן מהוגנים שנאמר זבה' בגדו כי בנים זרים ילדו ושמא תאמר ממון פלט תלמוד לומר עתה יאכלם חדש את חלקיהם ושמא תאמר חלקו ולא חלקה תלמוד לומר חלקיהם ושמא תאמר לזמן מרובה ת"ל חדש מאי משמע אמר רב נחמן בר יצחק חדש נכנס וחדש יצא וממונם אבד ואמר רבה בר רב אדא ואמרי לה אמר רבי סלא אמר רב המנונא יכל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקב"ה רוצעו ייותנא על כולם אליהו כותב והקב"ה חותם אוי לו לפוסל את זרעו ולפוגם את משפחתו ולנושא אשה שאינה הוגנת לויי [א] אליהו כופתו והקב"ה רוצעו יוכל הפוסל פסול ואינו מדבר [2] בשבחא לעולם ואמר שמואל יבמומו פוסל ההוא גברא דמנהרדעא דעל לבי מטבחיא בפומבדיתא אמר להו הבו לי בישרא אמרו ליה נטר עד דשקיל לשמעיה דרב יהודה בר יחזקאל וניתיב לך אמר מאן יהודה בר שויסקאל דקדים לי דשקל מן קמאי אזלו אמרו ליה לרב יהודה" שמתיה אמרו רגיל דקרי אינשי עבדי אכריז עליה דעבדא הוא® אזל ההוא אזמניה לדינא לקמיה דרב נחמן אייתי פיתקא דהזמנא אזל רב יהודה לקמיה דרב הונא אמר ליה איזיל או לא איזיל אמר ליה המיזלי לא מיבעי לך למיזל משום דגברא רבה את אלא משום יקרא דבי נשיאה קום זיל אתא אשכחיה דקעביד מעקה אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הונא בר אידי אמר שמואל יכיון שנתמנה אדם פרנם על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה א"ל פורתא דגונדריתא הוא דקא עבידנא א"ל מי סניא מעקה דכתיב באורייתא או מחיצה דאמור רבגן א"ל ייתיב מר אקרפימא א"ל ומי סגי ספסל דאמור רבנן או איצטבא דאמרי אינשי א"ל ליכול מר אתרונגא אמר ליה הכי אמר שמואל כל האומר אתרונגא תילתא ברמות רוחא או אתרוג כדקריוה רבנן או אתרוגא דאמרי אינשי אמר ליה לישתי מר אנבגא אמר ליה מי סני איספרגוס דקריוה רבנן או אנפק דאמרי אינשי אמר ליה תיתי ידונג תשקינן אמר ליה הכי אמר שמואל "אין משתמשים אכון לידוד מידוב לידוב לידור אמואל יאין משתמשים באשה כלל בין גדולה בין קטנה נשדר ליה מר שלמא לילתא א"ל הכי יאמר בין גדולה בין קטנה נשדר ליה מר שלמא לילתא א"ל הכי יאמר שמואל "קול באשה ערוה אפשר ע"י שליח א"ל הכי אמר שמואל

דמחי לאתתא דחבריה לף קט:) ומפילה א"ל תהוי גבך עד דמעברא ס הרי ממזרים לגבי ישראל: הרשא. לשון מחרישה ש: בית אבותם. אביו: וורעם. אמו: זה אסופי. דאילו שתוקי מכיר להודיע אמו שהיא מישראל והכא לא ידעו אם מישראל הם: אמר אדון. מסרם המקרא ודריש אדון כמו אדון אימר כמו אמר: אדון. הקב"ה: ככרוב. קדושים ככרובי הקדש כחיות הקדש לכתיב ביה (יחוקאל י) פני הכרוב: כנמר. כחיה זו שאינה מהפדת בזוג חבירחה: כמינו חרשו כו'. משוח דלא יכלו להגיד יחוסם קרי להו תל מלח. חרשה לשון חורש: בנים זרים. מאשה פסולה לו ולשם ממון נסבה כדמסיים קרא יאכלם חדש את חלקיהם ממון שנשחה לשמו יחכלם בחדש החד: ושמה מחמר חלקו. כגון נכסי לאן ברזל: ולא חלקה. כגון נכסי מלוג דהיא לאו איסורא עבדה שחזרה לינשה למיוחס: שהינה הוגנת. פסולה לו: כופחו. הלוקה בב"ד כופתין שתי ידיו על העמוד במסכת מכות (דף כב:). כופתו קושרו: רולעו. מלקיהו ברלועה: ועל כלם. כהנים לויים וישראלים: אליהו כותב. מאי דקאמר ואזיל אוי לו לפוסל זרעו ולפוגם את משפחתו כגון שנשא אשה שאינה הוגנת לו. ה' (האי אליהו לאו אליהו דכתיב במקרא הוא דא"כ מקמי דהוה אתי מאן כפתיה אלא שם מלאך הוא שהוא סופר למעלה): כל הפוסל. מגדף תמיד את המשפחות הוא עלמו פסול. ואינו מדבר בשבחה שלעולם אין דרכו של פסול לדבר בשבח הבריות לעולם: נטר עד דשהיל שמעיה דרב יהודה. המתן עד שיטול שלוחו של רב יהודה שעומד כאן ליטול: בר שויסקל. לשון גנאי גרגרן אוכל שויסקי ללי כדאמר בפסחים (דף זו.) באימורי פסח מלרים מאן לימא לן דלא שויסקי עבדינהו בשם רבינו הלוי: שמתיה. כדאשכחו דמנדים לכבוד הרב במועד קטן (דף טו.): אמרו ליה. לרב יהודה רגיל ההוא גברא דקרי לאינשי עבדי: לקמיה דרב הונא. לימלך בו אם יש לו לילך לפני רב נחמן: לא מיבעי לך למיול. לפני רב נחמן שחתה גדול ממנו ואתה ראש בפומבדיתא. ורב נחמן ראש בנהרדעה ודיין לראש

גלותא ואחתניה דבי נשיאה כדאמרינן בהעור והרוטב (חולין דף קכד.) משום דרב נחמן חחני׳ דבי נשיאה הוא מואל בשמעתיה דר׳ יאחנן:
יקרא דבי נשיאה. שהוא חתן הנשיא: אסור לעשות מלאכה בפני שלשה. שגנאי הוא ושפלות לדור שכפופים לזה שאין לו מי שיעשה מלאכח:
דגונדריסא. היינו מעקה באחד הלשונות: מי סני. כלומר מכוער ושנוי לשון חורה ולשון שאר בני אדם שאתה מדבר בעמקי שפה. ומתכוין היה רב
דגונדריסא. היינו מעקה באחד הלשונות: מי סני. כלומר מכוער ושנוי לשון חורה ולשון שאר בני אדם שאתה מדבר בעמקי שפה. ומתכוין היה רב
שהלים לתופסו בדבריו הלקנטרו להודיעו שלא היה לו להנשא עליו להומינו לפניו: אקרפיטא. ספסל: סילמא ברמום רוחא. מתוך
ששליש רוחו גסה הוא משנה בדיבורו: אנבגא. כוס שהוא רביעית והיו לשתות כוס אחד ממשקה העשוי לשתות משל הביעית ולשון אנפק היה שגור בפיהם: סיסי דונג. מבא
שחרית וקוריהו אספרגוס במסכת ברכות (דף נא): אנפק. כוס של רביעית ולשון אנפק היה שגור בפיהם: סיסי דונג. מבא
שחרית וקוריהו אספרגוס במסכת ברכות (דף נא): אנפל. כוס של רביעית ולשון אנפק היה שגור בפיהם: סיסי דונג. מבא
שחרית שלה אין משמשין באשה. שלא ילמדנה להיות רגילה בין האנשים: אמר ליה רב נחמן קאמר לה שלום ע"י שליח:
קול באשה ערוה. שנאמר א השמיעני את קולך ואם אשאל בשלומה תשיבני: אמר ליה רב נחמן אפשר. לשלוח לה שאילת שלום ע"י שליח:
אין

ב) [לעיל סח ע"ב ע"ש], ג) [בכת"י: בר רב הונא], ד) מס' ד"א פ"א, על כולם וכו"ן, ו) [בכת"י וע"י נוסף: שכל הנושא אשה שאינה הוגנת לו], בכת"י וע"י נוסף: ק שיפורי ושמתיה ת) [עי' לעיל כח ע"ח], ט) [רש"ל מוחק מיזל], י) [בכח"י וע"י: ליתיב], ובע"י הגי' אינטבא דאמור רבנן או ספסל דאמרי אינשין, () [נ"ל בשאלמומז. מ) לקמן פא:, נ) ברכות כד., ס) [ויקרא כב, יג], ע) [יבמות סח ע"ב], ע) [יבמות סח ע"ב], ע) רש"ח מ"ו, ל) [ברש"י שבע"י: והוו], ק) [ברש"י שבע"י: מחרישין], ר) רש"ל מ"ז [ברש"ל שלפני דפוס קרטקט שהוא מקיים וכתב דכן נ״ל ברש״י], ש) [ברש״י שבע״י: של עולם], ש) [ברש״י ולקנטרו להתנשא עליו], א) [שיר השירים בן,

הגהות הגר"א

[א] גמ' ולנושא אשה שאינה הוגנת לו (אליהו בופתו והקב"ה רוצעו) לה: [ב] שם ואינו מדבר בשבחו של טולם ככ"ל: